

PŘIJATÉ TEXTY

P10_TA(2025)0147

Uchování památky obětí poválečného komunistického období ve Slovinsku

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 8. července 2025 o uchování památky obětí poválečného komunistického období ve Slovinsku (2025/2575(RSP))

Evropský parlament,

- s ohledem na Smlouvu o Evropské unii, zejména na její článek 2, který ukládá respektovat lidskou důstojnost, svobodu, demokracii, rovnost a lidská práva,
- s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv a související rezoluce Organizace spojených národů,
- s ohledem na rezoluci č. 1481 Parlamentního shromáždění Rady Evropy ze dne 26. ledna 2006 o nutnosti mezinárodního odsouzení zločinů totalitních komunistických režimů,
- s ohledem na Pražskou deklaraci o evropském svědomí a komunismu ze dne 3. června 2008, která vyzývá k celoevropskému odsouzení zločinů komunismu a k související osvětě,
- s ohledem na své prohlášení ze dne 23. září 2008 o vyhlášení 23. srpna Evropským dnem památky obětí stalinismu a nacismu¹,
- s ohledem na Vilniuskou deklaraci OBSE z července 2009, která odsoudila totalitarismus a podpořila vyhlášení Evropského dne památky obětí stalinismu a nacismu,
- s ohledem na své usnesení ze dne 2. dubna 2009 o svědomí Evropy a totalitě²,
- s ohledem na zprávu Komise ze dne 22. prosince 2010 nazvanou „Povědomí o zločinech spáchaných totalitními režimy v Evropě“

¹ Úř. věst. C 8 E, 14.1.2010, s. 57.

² Úř. věst. C 137 E, 27.5.2010, s. 25.

(COM(2010)0783),

- s ohledem na své usnesení ze dne 19. září 2019 o významu evropské paměti pro budoucnost Evropy¹,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 17. ledna 2024 o evropském historickém vědomí²,
 - s ohledem na petici č. 0718/2023,
 - s ohledem na čl. 233 odst. 2 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že k evropským dějinám v celé jejich složitosti by se mělo přistupovat s respektem a v rámci objektivního a inkluzivního dialogu opřené o fakta, který bude napomáhat porozumění a smíření a který by měl být veden profesionálními historiky a neměl by podléhat politickým vlivům;
- B. vzhledem k tomu, že zachování památky na tragickou minulost Evropy a vzpomínání na všechny oběti totalitních a autoritářských režimů má zásadní význam pro uctění důstojnosti těchto obětí, podporu usmíření, lidských práv a právního státu a podporu kultury míru a vzájemného respektu;
- C. vzhledem k tomu, že Parlament přijal usnesení o evropském vědomí a totalitě a vždy se zasazoval o zachování památky obětí všech totalitních režimů;
- D. vzhledem k tomu, že zločiny spáchané během druhé světové války ve Slovinsku a dalších republikách bývalé Jugoslávie nesmí být nikdy zapomenuty;
- E. vzhledem k tomu, že po druhé světové válce se více než 100 000 obyvatel Slovinska, kteří se postavili na odpor komunistickému systému a jeho ideologickému útlaku, stalo obětí různých forem násilí; vzhledem k tomu, že tyto činy představují závažné porušení základních lidských práv, včetně práva na život, spravedlivý proces a důstojný pohřeb;
- F. vzhledem k tomu, že jugoslávský komunistický režim ve Slovinsku mimosoudně popravil desítky tisíc civilistů a válečných zajatců; vzhledem k tomu, že jen v roce 1945 byly bezprostředně po skončení války popraveny tisíce osob;
- G. vzhledem k tomu, že slovinská vládní komise pro tajné masové hroby identifikovala více než 750 skrytých míst s těmito hroby, což svědčí o systematické snaze tyto zločiny utajit, nebyla však nalezena místa,

¹ Úř. věst. C 171, 6.5.2021, s. 25.

² Úř. věst. C, C/2024/5721, 17.10.2024, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/C/2024/5721/oj>.

kde byly provedeny popravy, a oběti nebyly řádně pohřbeny;

- H. vzhledem k tomu, že existence masových hrobů byla po desetiletí utajována a veřejná diskuse o těchto zločinech byla za totalitního režimu přísně zakázána, čímž byla historická pravda pohřbena a proces usmíření znemožněn;
 - I. vzhledem k tomu, že slovinská vláda zrušila v roce 2023 Národní den památky obětí komunistického násilí, což představuje vážný krok zpět v úsilí o zajištění historické spravedlnosti, usmíření a úcty k obětem;
 - J. vzhledem k tomu, že připomínání evropských dějin a diskuse o nich by měly být objektivní, a vzhledem k tomu, že oběti komunistických masakrů ve Slovinsku si proto zaslouží vzpomínku a úctu; vzhledem k tomu, že úcta k historické památce obětí všech totalitních režimů přispívá k budování spravedlivé a demokratické společnosti;
 - K. vzhledem k tomu, že slovinské Státní shromáždění přijalo v prosinci 2024 zákon zakazující používání symbolů nacismu, fašismu a jejich kolaborantských organizací z druhé světové války, nikoli však symbolů komunismu;
 - L. vzhledem k tomu, že tábory nucených prací existovaly ve všech bývalých jugoslávských republikách; vzhledem k tomu, že tyto tábory byly totalitním komunistickým režimem v zemi využívány jako nástroj k potlačení veškeré politické opozice;
1. zastává názor, že připomínání zločinů spáchaných totalitními režimy by mělo být součástí kolektivní paměti, která tvoří moderní evropské dějiny; uznává existenci zločinů spáchaných nacistickými, fašistickými a komunistickými totalitními režimy a roli, kterou tyto zločiny sehrály při utváření historického vnímání Evropy;
 2. zdůrazňuje, že tato historická fakta je důležité zahrnout do vzdělávacích programů a učebnic dějepisu, aby mladí lidé chápali význam demokracie a lidských práv;
 3. opětovně prohlašuje, že v souladu se svými předchozími usneseními o historické paměti a lidských právech odsuzuje všechny formy totalitarismu a autoritářství, včetně komunismu;
 4. opětovně prohlašuje, že zločiny proti lidskosti nejsou promlčeny a že všechny tyto zločiny by měly být posuzovány podle stejného měřítka a tak by k nim i mělo být přistupováno; znovu potvrzuje své jednoznačné odsouzení historického revizionismu a glorifikace nacistických kolaborantů a dalších válečných aktérů odpovědných za zverstva spáchaná během druhé světové války a po ní, včetně zlehčování zločinů spáchaných nacistickým a fašistickým režimem a jejich spojenci, jakož i akcí kolaborantských sil a jugoslávských komunistických orgánů; opětovně připomíná význam nezkreslené

a inkluzivní historické paměti, která udržuje povědomí o totalitním násilí v celé jeho šíři; zdůrazňuje morální odpovědnost za zachování památky všech nevinných obětí totalitních a autoritářských režimů v duchu smíření, pravdy a demokratických hodnot, odmítá jakékoli zneužívání historie k získávání politického prospěchu a vyzývá k pokračování vědeckého výzkumu tohoto složitého dědictví;

5. vyzývá k zachování památky všech nevinných obětí komunistického režimu ve Slovinsku od jeho vzniku až do jeho pádu;
6. zdůrazňuje význam obětavé práce na úplném odhalení historických skutečností a pokračování oficiální vyšetřovací mise, jejímž cílem je odhalit místa masových hrobů ve Slovinsku a zdokumentovat a ověřit historické doklady o spáchaných zločinech;
7. zdůrazňuje, že mnoho osob odpovědných za poválečné zločiny nebylo za své činy pohnáno k odpovědnosti;
8. je přesvědčen, že oběti druhé světové války a poválečné odvety ze strany jugoslávských komunistických úřadů ve Slovinsku musí být řádně a důstojně pohřbeny; vyzývá slovinské orgány, aby i nadále vyvíjely maximální úsilí o zajištění všeobecného práva na pohřeb a aby zachovaly podpůrné instituce, které přispívají k vědeckému chápání historických událostí opřenému o fakta;
9. konstatuje, že členské státy zřizují památníky připomínající totalitní zvěrstva; vyzývá slovinské orgány, aby pokračovaly ve vyšetřování týkajícím se tajných hrobů, zajistily důstojné pohřby a zřídily pamětní místa, která budou tuto minulost připomínat budoucím generacím;
10. opakuje, že oficiálním dnem památky milionů obětí totalitních režimů, známým jako Evropský den památky obětí všech totalitních a autoritářských režimů, je 23. srpen;
11. zdůrazňuje, že je důležité, aby vzpomínka na zločiny spáchané totalitními režimy zůstala uchována, protože bez paměti není možné usmíření; připomíná, že politika pro zachování historické paměti patří do pravomoci členských států, a nespadá tudíž do oblasti působnosti právních předpisů EU; vybízí všechny členské státy, aby aktivně podporovaly projekty politiky zachování historické paměti, jejichž cílem je dosáhnout usmíření, a nikoli rozdělovat společnost nebo zneužívat tyto záležitosti k politickým účelům;
12. připomíná, že Komise poskytuje finanční prostředky v rámci programu Občané, rovnost, práva a hodnoty na podporu vzpomínkových akcí a výzkumných a vzdělávacích projektů, které se zabývají příčinami totalitních režimů, zejména nacismu, ale také fašismu, stalinismu a komunistických režimů, a připomínají oběti jejich zločinů;
13. je přesvědčen, že slovinský Národní den památky obětí by měl

připomínat oběti autoritářských a totalitních režimů, včetně obětí komunismu, aby učinil zadost historické spravedlnosti a přispěl k usmíření;

14. vyzývá Komisi, aby pokračovala v programu historické paměti, který by měl zohlednit všechny tragédie, a podporovala tak projekty v celé Evropě, které se zabývají historií totalitních zločinů, oživují paměť a napomáhají usmíření; opětovně připomíná, že zločiny totalitního jugoslávského komunistického režimu se neděly pouze ve Slovinsku a že jeho oběti lze najít ve všech bývalých jugoslávských republikách a autonomních oblastech;
15. vyzývá k důkladnému prozkoumání archivů jugoslávských tajných služeb, zejména KOS a UDBA;
16. zdůrazňuje, že všechny totalitní režimy by měly být odsouzeny a jejich symboly by neměly být propagovány;
17. vyzývá Slovinsko a ostatní členské státy, aby usilovaly o posilování historické paměti, vzájemného porozumění a usmíření na základě pravdy a úcty ke všem obětem totalitních režimů;
18. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Evropské komisi, Radě Evropské unie, slovinské vládě a parlamentu a vládám a parlamentům ostatních členských států.